

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 87/2010-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. októbra 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Rudolfa Tkáčika a Ľubomíra Dobríka o sťažnosti I. R., T., zastúpenej ustanoveným advokátom JUDr. R. C., Advokátska kancelária, T., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva, aby jej záležitosť bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná, podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 75/2006 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 17 C 66/91) v období po právoplatnosti nálezú Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 81/03 z 27. októbra 2003 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo I. R. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom

Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 75/2006 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 17 C 66/91) v období po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 81/03 z 27. októbra 2003 p o r u š e n é b o l o .

2. I. R. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á zaplatiť trovy právneho zastúpenia v sume 254,88 € (slovom dvestopäťdesiatštyri eur a osemdesiatosem centov) na účet právneho zástupcu JUDr. R. C., Advokátska kancelária, T., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Trnava je p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 254,88 € (slovom dvestopäťdesiatštyri eur a osemdesiatosem centov) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 7000060515/8180 vedený v Štátnej pokladnici do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Sťažnosti I. R. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 87/2010-20 z 20. apríla 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť I. R., T. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva, aby jej záležitosť bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná, podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 75/2006 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 17 C 66/91) v období po právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 81/03 z 27. októbra 2003.

Ústavný súd 17. mája 2010 vyzval predsedu okresného súdu na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti, zaslanie relevantného súdneho spisu a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 16. augusta 2010. V jeho prílohe predseda okresného súdu predložil súdny spis a podrobnú chronológiu úkonov okresného súdu i účastníkov v napadnutom konaní v období po právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 81/03 z 27. októbra 2003, z ktorej vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

«Dňa 29.09.2003 bola zo strany sudcu vyhotovená predkladacia správa Krajskému súdu v Trnave, ako odvolaciemu súdu, a to vzhľadom na vznesenú námietku zaujatosti voči zákonnému sudcovi, a taktiež na rozhodnutie o návrhu odporkyne na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti.

Krajský súd v Trnave Uznesením zo dňa 08.10.2003, sp. zn. 1 INcC 27/03-467 rozhodol, že konanie o námietke zaujatosti aj návrhu na prikázanie veci inému súdu zastavil, a to z dôvodu späťvzatia týchto návrhom zo strany odporkyne, keď toto uznesenie bolo doručené tunajšiemu súdu dňa 27.10.2003. Rozhodnutie bolo doručované zo strany prvostupňového súdu účastníkom konania dňa 05.11.2003. U navrhovateľa sa vrátila záhada v doručení dňa 20.11.2003 s uvedením, že adresát je odsťahovaný.

Dňa 17.12.2003 bola daná úprava zo strany sudcu, aby boli realizované dopyty za účelom zistenia jeho pobytu, a to na Register občanov SR a na Ústrednú evidenciu väzňov.

Dňa 08.01.2004 bolo súdu oznámené zo strany Registra obyvateľov SR, že navrhovateľ v 1. rade B. R. má hlásený pobyt na adrese T.

Zo spisu 12C 198/95 súd zistil, že navrhovateľ v 1. rade je prechodne prihlásený na adresu B., a na základe uvedeného mu bolo doručené uznesenie na túto adresu, kde aj súdnu zásielku prevzal.

Dňa 26.03.2004 bol zo strany zákonného sudcu vytyčený termín pojednávania v prejednávanej veci, a to na deň 06.07.2004. Pojednávanie bolo odročené na neurčito, a to z dôvodu späťvzatia návrhu navrhovateľa v 1. rade, ku ktorému sa vyjadrila na pojednávaní aj odporkyňa.

Dňa 07.09.2004 súd rozhodol, o zastavení konania a to na že na základe späťvzatia návrhu navrhovateľa v 1. rade, ku ktorému sa pripojila aj navrhovateľka v 2. rade, a zároveň rozhodol o náhrade trov konania tak; že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, a taktiež, že štát nemá právo na náhradu trov konania.

Voči predmetnému rozhodnutiu podala odporkyňa dňa 23.09.2004 odvolanie, doplnené podaním zo dňa 05.11.2004...

Dňa 15.12.2004 zákonná sudkyňa dala doručiť odvolanie odporkyne navrhovateľom v 1. a 2. rade s tým, aby sa k nemu vyjadrili.

K odvolaniu odporkyne zaslala navrhovateľka v 2. rade vyjadrenie dňa 04.01.2005. Navrhovateľ v 1. rade zaslal vyjadrenie k odvolaniu odporkyne dňa 20.01.2005.

Dňa 28.01.2005 bola vyhotovená predkladacia správa Krajskému súdu v Trnave z dôvodu podaného odvolania odporkyne voči uzneseniu tunajšieho súdu zo dňa 13.09.2004...

Dňa 02.08.2005 zákonný sudca dal úpravu kancelárii na doručenie uznesenia Krajského súdu v Trnave účastníkom konania.

Dňa 26.08.2005 bolo tunajšiemu súdu doručené Dovolanie odporkyne proti Uzneseniu Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 9Co 21/2005 zo dňa 29.04.2005.

Dňa 14.09.2005 vyšší súdny úradník dal úpravu kancelárii doručiť dovolanie odporkyne navrhovateľom v 1. a 2. rade s tým, aby sa k nemu vyjadrili. Výzva súdu bola doručená navrhovateľom dňa 26.09.2005.

Dňa 18.10.2005 súd vyzval odporkyňu, aby sa vyjadrila, či žiada o oslobodenie od súdnych poplatkov v dovolacom konaní, keďže o jej predchádzajúcej žiadosti bolo rozhodnuté dňa 13.10.1993, čo je dostatočný časový odstup na prípadné zmeny majetkových pomerov. V kladnom prípade mala odporkyňa zaslať riadne vyplnený vzor 6 O.s.p. Zároveň bola žiadaná Sociálna poisťovňa o oznámenie, či je odporkyňa poberateľom dôchodku a kto za odporkyňu odvádza odvody do fondov nimi spravovaných.

Dňa 25.10.2005 odporkyňa zaslala súdu potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch.

Uznesením zo dňa 02.11.2005, č.k. 17C 66/91-595 vyšší súdny úradník priznal odporkyni oslobodenie od súdnych poplatkov, ktoré uznesenie bolo doručené právnomu zástupcovi odporkyne dňa 11.11.2005.

Dňa 13.12.2005 bola vyhotovená predkladacia správa Najvyššiemu súdu SR ohľadne dovolania odporkyne voči uzneseniu Krajského súdu v Trnave zo dňa 29.04.2005, ktorá bola doručená Najvyššiemu súdu SR 16.12.2005.

Rozsudkom Najvyššieho súdu SR zo dňa 31.05.2006, č.k. 2Cdo 275/2005 bolo Uznesenie Krajského súdu zo dňa 29.04.2005 spolu s Uznesením Okresného súdu zo dňa 07.09.2004, č.k. 17C 66/91 zrušené a vec bola vrátená Okresnému súdu Trnava na ďalšie konanie, keď spis bol doručený tunajšiemu súdu spolu s rozhodnutím dňa 12.07.2006.

Dňa 23.08.2006 zákonná sudkyňa dala úpravu doručiť rozsudok NS SR účastníkom konania, ktorí prevzali rozhodnutie dňa 25.09.2006.

Dňa 04.10.2006 požiadala odporkyňa I. R. súd o pripustenie zámeny účastníkov konania tak, aby do konania vstúpili ostatní spoluvlastníci: I. R., H. D., E. Č. a B. R. Zároveň odporkyňa I. R. požiadala o vytýčenie termínu pojednávania.

Dňa 29.12.2006 zákonná sudkyňa požiadala Správu katastra T. o zaslanie darovacej zmluvy evidovanej pod č. V 3166/03, a taktiež vyzvala odporkyňu I. R., aby oznámila súdu, na strane ktorého z účastníkov konania žiada o zámenu účastníkov konania. Odporkyňa na výzvu súdu reagovala podaním doručeným súdu dňa 08.02.2007, v ktorom oznámila, že o zámenu účastníkov konania žiada na strane navrhovateľa.

Dňa 15.03.2007 bola v zmysle § 92 ods. 1 O.s.p. vyzvaná E. Č. a B. R., aby súdu oznámili, či súhlasia so vstupom do konania na strane navrhovateľa.

~ Dňa 03.04.2007 E. Č. oznámila súdu, že súhlasí so vstupom do konania a u B. R. sa vrátila záhada v doručení s oznámením „adresát neznámy“. Na základe vrátenia záhad v doručení výzvy B. R. následne dňa 02.05.2007 boli urobené dopyty na Centrálnu evidenciu pobytu obyvateľov v Banskej Bystrici, Mestský úrad Trnava a Centrálnu evidenciu väzňov v Bratislave ohľadne zistenia jeho pobytu.

Dňa 25.6.2007 bola výzva B. R. zaslaná na adresu: L..

Dňa 24.09.2007 bolo tunajším súdom vydané uznesenie č.k. 10C 75/2006-654, ktorým súd rozhodol, že konanie nezastavuje a zároveň zamietol návrh odporkyne na zmenu účastníkov konania na strane navrhovateľa.

Voči predmetnému rozhodnutiu súdu podala odporkyňa dňa 19.10.2007 odvolanie.

Dňa 22.10.2007 tunajší súd vyzval uznesením č.k. 10C 75/2006-664 odporkyňu na doplnenie odvolania zo dňa 18.10.2007.

Odvolanie bolo doplnené odporkyňou dňa 09.11.2007.

Dňa 20.11.2007 bol spis predložený odvolaciemu súdu - Krajskému súdu v Trnave, ktorý uznesením zo dňa 31.01.2008 č.k. HCo 262/2007-679 uznesenie súdu I. stupňa v napadnutom výroku zmenil tak, že pripustil zmenu účastníkov konania na strane navrhovateľa.

Dňa 07.03.2008 som v prejednávanej veci vytyčila termín pojednávania na deň 05.06.2008.

Na pojednávaní dňa 5.6.2008, sa účastníci konania vyjadrili ohľadne vyporiadania predmetných nehnuteľností... Na základe uvedeného bolo pojednávanie odročené na neurčito, s tým, aby sa účastníci konania vyjadrili písomne v lehote 10 dní k skutočnostiam vyjadreným na pojednávaní a súd následne zváži vo veci pribratie znalca na zistenie reálnej deliteľnosti predmetných nehnuteľností. Účastníci konania zaslali vyjadrenia dňa 18.6.2008 a 23.6.2008, v ktorých zotrvali na svojich stanoviskách vyjadrených na pojednávaní.

Uznesením zo dňa 16.06.2008. č.k. 10C 75/2006-740 súd vyzval odporkyňu I. R., aby v lehote 10 dní zaslala súdu vyjadrenie, či jej podanie zo dňa 05.06.2008 doručené súdu dňa 18.06.2008 nazvané ako Žiadosť o pridelenie kárneho opatrenia sudkyňi má súd chápať ako vznesenie námietky zaujatosti v zmysle § 15a O.s.p., nakoľko odporkyňa v tomto podaní uviedla, že je zrejmé, že vo veci nechce spravodlivo v zmysle zákona rozhodnúť.

Dňa 02.09.2008 bolo súdu doručené podanie odporkyne, v ktorom uviedla, že v prípade, ak predseda Okresného súdu v Trnave zjedná vo veci nápravu, nežiada zaujatosť sudkyne. Ďalej uviedla, že trvá na tom, že zápisnica s posledného pojednávania musí byť pravdivo opravená, a taktiež žiada, aby súd opakovane vypočul p. D. na najbližšom pojednávaní, nakoľko na poslednom pojednávaní neprejavila svoju vôľu.

Dňa 09.09.2008 súd uznesením č.k. 10C 75/2006-744 ustanovil v prejednávanej veci znalca Ing. L. V. za účelom určenia, či je nehnuteľnosť... reálne deliteľný na polovicu tak, že by jeho rozdelením vznikli dve samostatné bytové jednotky, a to v súlade so stavebným zákonom č. 50/1976 Zb.. Taktiež jeho úlohou bolo zistiť všeobecnú cenu nehnuteľnosti a hodnotu stavebných prác v prípade zistenia reálnej deliteľnosti podľa bodu 1 s uvedením jej presnej špecifikácie. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 03.06.2009, a to vzhľadom na tú skutočnosť, že u odporkyni sa vracali základy v doručení tohto uznesenia s uvedením, že adresát zásielku neprevzal v odbernej lehote, keď súd sa jej pokúsil doručiť uznesenie aj prostredníctvom súdneho doručovateľa, ktorý uviedol, že odporkyňa na uvedenej adrese býva, avšak neotvára, a do schránky jej bol daný oznam súdneho doručovateľa, kedy opakovane príde doručiť súdnu zásielku, na ktorý však odporkyňa nereagovala a uznesenie prevzala po opakovaných doručovaniach prostredníctvom pošty dňa 03.06.2009.

Dňa 15.06.2009 zákonný sudca dal úpravu kancelárii, aby spis po tom čo uznesenie o ustanovení znalca nadobudlo právoplatnosť, bol zaslaný znalcovi Ing. L. V. na vypracovanie znaleckého posudku. Spis bol zaslaný zo strany súdu dňa 16.06.2009.

Dňa 17.06.2009 bolo súdu doručené odvolanie voči uzneseniu, ktorým bol do konania pribratý znalec, a taktiež znalec, a to z toho dôvodu, že považuje Ing. V. za zaujatého v prejednávanej veci, nakoľko býva neďaleko nehnuteľnosti, ktorá je predmetom tohto konania.

Dňa 12.08.2009 bol vyzvaný znalec Ing. L. V., aby oznámil súdu, z akého dôvodu nebol vypracovaný znalecký posudok v lehote 30 dní od doručenia spisového materiálu.

Znalec dňa 13.08.2009 oznámil súdu, že na deň 19.08.2009 zvolal miestne šetrenie v prejednávanej veci.

Dňa 29.09.2009 súd opakovane vyzval znalca na predloženie znaleckého posudku v prejednávanej veci.

Dňa 13.10.2009 bol súdu doručený vypracovaný znalecký posudok znalcom Ing. L. V. pod číslom 93/2009. ... Znalec ďalej uviedol, že nemohol vypracovať znalecký posudok v časti, kde mal určiť všeobecnú hodnotu nehnuteľnosti, nakoľko mu neboli sprístupnené časti rodinného domu užívané odporkyňou I. R.

Dňa 28.10.2009 súd vyzval znalca Ing. V. o zaslanie ďalších dvoch vyhotovení znaleckého posudku č. 93/2009, zaslal znalecký posudok na vyjadrenie právneho zástupcovi navrhovateľa v 1. rade a odporkyni, dal predložiť spis vyššiemu súdnemu úradníkovi na rozhodnutie o uplatnenom znalečnom.

Dňa 03.11.2009 znalec Ing. L. V. zaslal súdu dve vyhotovenia znaleckého posudku.

Dňa 11.11.2009 súd uznesením č.k. 10C 75/2006-801 priznal Ing. L. V. znalečné vo výške 202,96 eur.

Dňa 13.11.2009 zaslal znalec Ing. L. V. vyjadrenie k vznesenej námietke zaujatosti voči jeho osobe zo strany odporkyne.

Dňa 01.12.2009 zaslal právny zástupca navrhovateľa v 1. rade vyjadrenie k znaleckému posudku.

Dňa 16.12.2009 bolo súdu doručené odvolanie odporkyne voči uzneseniu tunajšieho súdu č.k. 10C 75/2006 - 801, ktorým bolo znalcovi Ing. V. priznané znalečné.

Dňa 01.02.2010 súd zaslal znalecký posudok na vyjadrenie navrhovateľke v 2. a 3. rade a zároveň súd oznámil odporkyni, že ňou predložená plná moc na jej zastupovanie v prejednávanej veci, ktorá bola doručená súdu dňa 16.11.2009 nie je v súlade s ust. § 24 O.s.p., pretože v tej istej veci môže mať účastník súčasne len jedného zvoleného zástupcu a odporkyňa si v prejednávanej veci zvolila dvoch zástupcov.

Uznesením zo dňa 01.02.2010, č.k. 10C 75/2006-818 súd rozhodol, že znalec Ing. L. V. nie je vylúčený z vypracovania znaleckého posudku v prejednávanej veci.

Dňa 15.03.2010 bolo súdu doručené odvolanie odporkyne voči predmetnému uzneseniu.

Dňa 26.03.2010 bola daná úprava zákonného sudcu na vyhotovenie predkladacej správy na rozhodnutie o odvolaní odporkyne.

Uznesením zo dňa 30.06.2010, č.k. 23Co 97/2010-847 Krajský súd v Trnave, ako odvolací súd Uznesenie súdu prvého stupňa zo dňa 01.02.2010, č.k. 10C 75/2006-818 potvrdil. Spis bol doručený Okresnému súdu Trnava dňa 12.07.2010.

Spis bol predložený zákonnému sudcovi dňa 02.08.2010, ktorý toho istého dňa dal úpravu na doručenie predmetného rozhodnutia účastníkom konania.»

Rovnaké skutočnosti zistil ústavný súd aj z obsahu sťažnosti a súdneho spisu sp. zn. 10 C 75/2006. Ústavný súd navyše konštatuje, že ku dňu rozhodovania o sťažnosti nebola predmetná vec na okresnom súde právoplatne skončená (okresný súd v súčasnosti doručuje účastníkom konania uznesenie o vrátení znaleckého posudku znalcovi na dopracovanie).

Okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti ďalej uviedol: *„Čo sa týka prietáhov, ktoré podľa názoru súdu spôsobili sťažovatelia, v danom prípade je súd toho názoru, že odporkyňa, ako sťažovateľka, spôsobila prietah súdu v čase, keď sa jej doručovalo uznesenie o ustanovení znalca Ing. L. V., keď opakovane toto uznesenie nepreberala, nereagovala na oznámenie zo strany súdneho doručovateľa a to všetko aj napriek tomu, že v čase jeho doručovania bola nahliadať do spisového materiálu na súde. Podľa názoru súdu, sťažovateľka spôsobila prietahy v konaní aj tým, že v čase keď sa vypracovával znalecký posudok, znemožnila znalcovi obhliadku časti nehnuteľnosti ktorú užíva, z dôvodu čoho znalec nemohol určiť všeobecnú cenu nehnuteľnosti a preto musí byť znalecký posudok znova vrátený znalcovi na dopracovanie, nakoľko bez tohto dopracovania nie je možné zistiť, či nehnuteľnosť je reálne deliteľná. Sťažovateľka spôsobuje prietahy v konaní aj niektorými svojimi podaniami, ktorými síce realizuje svoje procesné práva napr. vznesenie námietky zaujatosti znalca alebo zákonného sudcu, avšak tieto podania sú bez náležitého odôvodnenia (konštatované aj odvolacím súdom) a zbytočne sa spis musí predkladať odvolaciemu súdu.“*

V závere svojho vyjadrenia okresný súd súhlasil s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Právny zástupca podaním doručeným ústavnému súdu 30. augusta 2010 vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania v prerokúvanej veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva, aby jej záležitosť bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná, podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom...

1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 75/06 po právoplatnosti nálezů sp. zn. I. ÚS 81/03 z 27. októbra 2003

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza

osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. V súvislosti s hodnotením kritéria zložitosť veci ústavný súd konštatuje, že aj keď skorším nálezom pripustil, čo sa týka skúmaného konania okresného súdu, určitú mieru faktickej zložitosti veci súvisiacej s potrebou znaleckého dokazovania, v posudzovanom období po vydaní nálezu ústavného súdu neboli zistené žiadne skutočnosti spočívajúce v zložitosti veci, ktoré by mali podstatným spôsobom prispieť k doterajšej dĺžke konania v hodnotenom období.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky ako účastníčky konania v procesnom postavení žalovanej, ústavný súd zistil, že sťažovateľka prispela k predĺženiu konania tým, že jej pričinením uznesenie o ustanovení znalca z 9. septembra 2008 nadobudlo

právoplatnosť až 3. júna 2009, keďže okresný súd opakovane musel doručovať predmetné uznesenie sťažovateľke, ktorá ho v odbernej lehote neprevzala. Okresný súd sa pokúšal doručiť predmetné uznesenie aj prostredníctvom súdneho doručovateľa, ktorý uviedol, že sťažovateľka na uvedenej adrese býva, avšak „neotvára“. Výsledkom tohto správania sťažovateľky bolo predĺženie konania takmer o 9 mesiacov. Obdobne je potrebné podľa názoru ústavného súdu pripočítať na vrub sťažovateľke aj predĺženie konania v súvislosti s tým, že znemožnila znalcovi obhliadku časti nehnuteľnosti, čo bolo dôvodom na vrátenie znaleckého posudku znalcovi na jeho dopracovanie. Tieto okolnosti ústavný súd zohľadnil pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia.

Podľa názoru ústavného súdu však nemožno na ťarchu sťažovateľky pripočítať, že na obranu svojich práv využila riadny aj mimoriadny opravný prostriedok, pretože tým iba využila svoje procesné práva účastníka konania, a to tým skôr, že bola pri ich uplatnení úspešná (dovolaací súd zrušil rozhodnutie okresného súdu v spojení s rozhodnutím krajského súdu). Na druhej strane je potrebné poznamenať, že využitím iných procesných práv – opravných prostriedkov – sťažovateľkou ako účastníčkou posudzovaného konania [napr. proti uzneseniu o ustanovení znalca (doručenému okresnému súdu 17. júna 2009) a uzneseniu o priznanom znalečnom (doručenému okresnému súdu 16. decembra 2009)] objektívne dochádzalo k predlžovaniu konania.

Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach už viackrát vyslovil, že v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť za predĺženie konania oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04). V súlade s touto judikatúrou preto dobu potrebnú na rozhodnutie o sťažovateľkou uplatnených procesných právach (v prípadoch podania opravných prostriedkov bez náležitého odôvodnenia) ústavný súd tiež zohľadnil pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia.

3. Napokon ústavný súd z hľadiska existencie zbytočných prierahov hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote

zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd zistil, že hoci okresný súd konal plynule a bez výraznejších prestávok, vykonával relevantné procesné úkony, samotný fakt, že po vydaní nálezú ústavného súdu č. k. I. ÚS 81/03-76 z 27. októbra 2003 (ktorým prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných priet'ahov) a po rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva z 22. augusta 2006 (v ktorom bolo konštatované porušenie práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je táto vec s'ťažovateľky aj po vyše 19 rokoch od začatia konania a takmer 7 rokov od právoplatnosti nálezú ústavného súdu stále prerokúvaná na okresnom súde naznačuje, že postup súdu nebol v súlade so základným právom s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeným čl. 48 ods. 2 ústavy a právom, aby jej záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná, podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd vychádzajúc z uvedeného dospel k názoru, že okresný súd ani napriek príkazu vyslovenému v náleze ústavného súdu č. k. I. ÚS 81/03-76 z 27. októbra 2003 v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 75/06 nedokázal dostatočne efektívne organizovať svoj postup tak, aby ochrana práv účastníkov bola rýchla a účinná, a preto opätovne konštatuje porušenie základného práva s'ťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a zároveň vyslovuje porušenie práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezú).

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o s'ťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal.

Ústavný súd však neprikázal okresnému súdu, aby vo veci konal, pretože táto povinnosť mu už bola uložená nálezom č. k. I. ÚS 81/03-76 z 27. októbra 2003.

2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 75/06

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy má kľúčové postavenie medzi právami ustanovenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy nazvanom „Právo na súdnu a inú právnu ochranu“ (čl. 46 až čl. 50) a jeho ochrana v zásade predchádza ochrane priznanej prostredníctvom ďalších základných práv ustanovených v tomto oddiele ústavy. Medzi týmito základnými právami existuje nesporne vzájomná súvzťažnosť, z ktorej môže vyplývať v konkrétnom prípade aj záver, podľa ktorého závažné porušenie niektorého zo základných práv ustanovených v čl. 46 až čl. 50 ústavy má za následok aj porušenie iného základného práva zaručeného v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy. Osobitne tento záver podľa názoru ústavného súdu platí o potenciálnom porušení základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a to vzhľadom na jeho spomínané kľúčové postavenie v tejto skupine základných práv. Inak povedané, ak napr. porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy prekročí takú intenzitu, že to signalizuje zo strany príslušného všeobecného súdu odmietnutie možnosti domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, tak možno urobiť záver, že takýmto postupom súdu došlo, resp. dochádza (aj) k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. IV. ÚS 159/07).

Porušenie uvedených práv sťažovateľka odôvodnila neprimeranou dĺžkou napadnutého konania (od roku 1991), nálezom sp. zn. I. ÚS 81/03 z 27. októbra 2003 (vyslovený príkaz konať bez zbytočných prietáhov), rozsudkom Európskeho súdu pre ľudské práva z 22. augusta 2006 a skutočnosťou, že *„počas takmer dvadsiatich rokov trvania súd vydal len jedno meritórne rozhodnutie, ktoré však odvolací Krajský súd v Bratislave zrušil uznesením sp. zn. 13 Co 79/95 z 20. apríla 1995“*.

Sťažovateľka ďalej argumentovala tým, že prietahy v konaní *«zásadným spôsobom prekračujú rámec „len“ zbytočných prietáhov, resp. rozhodnutia veci v primeranej lehote, ale už v tom štádiu konania zbavili súdne konanie atribútu spravodlivosti. Ak súd vo veci právoplatne nerozhodol ani po takmer 20 rokoch trvania veci, napriek nálezu Ústavného súdu SR o porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a rozsudku Európskeho súdu o porušení práva na rozhodnutie o občianskom práve v primeranej lehote, ak súd nerešpektuje záväzný právny názor nadriadeného súdu a procesné postupuje tak, že*

konanie len zbytočne predlžuje riskujúc, že jeho rozhodnutie bude odvolacím súdom z dôvodu nerešpektovania záväzného právneho názoru zrušené, tak potom nemožno konanie považovať za spravodlivé. Súd v konaní nepostupuje tak, že sa aj navonok javí, že je spravodlivosť vykonávaná, ale tak, že sa navonok javí, že konanie vybočilo z rámca daných písaných zákonných pravidiel, a že sa konanie vedie mimo akéhokoľvek normatívneho rámca. Absencia právoplatného meritórneho rozhodnutia po takmer dvadsiatich rokoch trvania konania nie je nič iné, ako denegatio iustitiae. Ako bolo uvedené, pomalá spravodlivosť - žiadna spravodlivosť.».

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zmyslom a účelom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, pokiaľ by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98).

Ústavný súd ďalej konštatuje, že nečinnosť, resp. nesústreďený a neefektívny postup orgánu verejnej moci v konaní (v danom prípade okresného súdu), ktorá viedla k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sama osebe neznamená aj porušenie jej práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Na to, aby takýto postup všeobecného súdu mal za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu, musí dosiahnuť takú intenzitu, ktorá by v konečnom dôsledku znamenala odmietnutie reálneho prístupu k súdu, resp. k jeho rozhodnutiu v zmysle porušenie zákazu denegatio iustitiae, teda musí ísť o dlhotrvajúcu a súvislú nečinnosť, ktorá v čase podania sťažnosti ústavnému súdu pretrváva (podobne III. ÚS 283/08).

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97), preto závery týkajúce sa namietaného porušenia

základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa vzťahujú aj na namietané porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Posudzujúc všetky okolnosti daného prípadu a po preskúmaní súvisiaceho súdneho spisu a postupu okresného súdu v napadnutom konaní ústavný súd dospel k záveru, že právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru porušené nebolo. Napriek skutočnosti, že okresný súd postupoval v sťažovateľkou napadnutom konaní so zbytočnými priet'ahmi, a tým porušil jej základné právo zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy (ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu), vzhľadom na priebežné vykonávanie relevantných procesných úkonov a na absenciu dlhotrvajúcej a súvislej nečinnosti v napadnutom konaní je ústavný súd toho názoru, že intenzita, ale najmä povaha zbytočných priet'ahov v tomto prípade nedosiahla taký stupeň, ktorý by odôvodňoval záver o porušení týchto označených práv sťažovateľky.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto rozhodnutia (bod 5 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka v sťažnosti žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 25 000 €, ktoré bližšie neodôvodnila.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé

finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, osobitne v hodnotenom období, ako aj na jeho nedostatočne efektívny postup, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde a všetky okolnosti daného prípadu vrátane správania sťažovateľky ako účastníčky tohto konania, ale aj na už priznané finančné zadost'učinenie ústavným súdom (20 000 Sk) a Európskym súdom pre ľudské práva (4 750 €) ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov právneho zástupcu sťažovateľky, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia sťažovateľky pred ústavným súdom, pretože sťažovateľke bol ustanovený právny zástupca uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 87/2010-9 z 18. februára 2010.

Ústavný súd priznal právnemu zástupcovi sťažovateľky trovy právneho zastúpenia pozostávajúce z odmeny advokáta a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 2 v spojení s § 3 ods. 1 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2009 v sume 721,40 €. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2010 v sume po 120,23 € (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie vo veci samej) a k tomu náhradu režijného paušálu v sume 7,21 € za jeden úkon podľa vyhlášky.

Spolu teda priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia v celkovej sume 254,88 € (bod 3 výroku nálezu).

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je Kancelária ústavného súdu povinná uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde) a v rovnakej lehote je túto sumu povinný uhradiť okresný súd na účet Kancelárie ústavného súdu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. októbra 2010